

Iz pedagoške teorije i prakse

81`271.1:811.163.42

Stručni članak

Vesna Nosić

Jezične pogreške u školskim esejima iz Hrvatskoga jezika 2009. - 2019.

Sažetak

Stručni članak donosi pregled čestih jezičnih pogrešaka napisanima u školskim esejima iz Hrvatskog jezika. Jezične pogreške predočene su u tablicama. Uz svaku jezičnu pogrešku nalazi se i točan odgovor.

Hrvatski standardni jezik je normiran, tj. za govorenje i pisanje hrvatskim standardnim jezikom propisane su određene norme. U esejima je najčešće prekršena pravopisna, a zatim fonološka i leksička norma. Katkad je prekršena morfološka, sintaktička i tvorbeno norma. Ovladavanje osnovama normi hrvatskog standardnog jezika zahtjev je koji se stavlja pred svakog učenika gimnazije. Ishod ovog preglednog rada, proizašlog iz školske prakse, trebao bi „doprinijeti njegovanju hrvatskoga standardnog jezika“ i „podizanju jezične kulture“ učenika Gimnazije „Matija Mesić“ u Slavonskom Brodu (Blagus, Hudeček, Jozić, Matas Ivanković i Mihaljević, 2017, str. 6).

Ključne riječi: hrvatski standardni jezik, norme hrvatskog standardnog jezika, Hrvatski jezik, školski eseji, jezične pogreške.

Uvod

Hrvatski standardni jezik je normiran, što znači da su za govorenje i pisanje hrvatskim standardnim jezikom propisane određene norme, tj. pravila. Norme su sljedeće: pravogovorna (ortoepska), pravopisna (ortografska), fonološka, morfološka, sintaktička, tvorbeni i leksička. Donesene su i objašnjene u osnovnim normativnim priručnicima: pravopisu, gramatici, rječniku i jezičnom savjetniku. U pravopisu je objašnjena pravopisna norma, u gramatici fonološka, zatim morfološka, sintaktička i tvorbeni, a u rječniku leksička norma. Jezični savjetnik pak namijenjen je „svima koji imaju kakvih gramatičkih, leksičkih, pravopisnih ili naglasnih nedoumica“ (Francić, Hudeček i Mihaljević, 2005, str. 34).

Za vrijeme gimnazijskog školovanja učenici moraju savladati osnovna pravila hrvatskog standardnog jezika. Otkad je u Republici Hrvatskoj uvedena državna matura, nastavnici

Hrvatskoga jezika učenike podučavaju pisati interpretativni, usporedni i raspravljajući školski esej. Pišući eseje, kao i ostale tekstne vrste propisane programom, učenici često krše osnovna pravila hrvatskog standardnog jezika. Postojano prikupljam primjere učeničkih pogrešaka koje, posebno na nastavnim satima pripreme i ispravka školskih zadaća, analiziram i kratko objašnjavam, a usvojenost pismenosti dodatno provjeravam u diktatima.

Primjeri jezičnih pogrešaka

U tablicama koje slijede donesen je pregled odabranih jezičnih pogrešaka preuzetih isključivo iz školskih eseja. Uz svaku pogrešku nalazi se i ispravak pogreške; jezični savjeti su izostavljeni. Predočene pogreške primjeri su pogrešaka koje se često ponavljaju. Jezične pogreške ispravljene su prema Hrvatskom pravopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

1. PRAVOPIS I FONOLOGIJA

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Glas Č			
učenik	učenik	učitelj	učitelj
rečenica	rečenica	učenje	učenje
čitatelj	čitatelj	riječ	riječ
priča	priča	čovjek	čovjek
pričati	pričati	pripovjedač	pripovjedač
Akakijević	Akakijević	Sergejević	Sergejević
Mahnić	Mahnić	romantičar	romantičar
simboličan	simboličan	četiri	četiri
čestit	čestit	čistoća	čistoća
učiteljčin	učiteljčin	Pupačić	Pupačić

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Glas Ć			
zadaća	zadaća	Božič	Božić
tisuća	tisuća	svećenik	svećenik
osjećaj	osjećaj	mačuhica	mačuhica
ćuk	ćuk	ćup	ćup
ćelija	ćelija	ćutjeti	ćutjeti
plemić	plemić	Ćamil	Ćamil

pogrešno	točno	pogrešno	točno	pogrešno	točno
Glas DŽ				Glas Đ	
tinejđer	tinejdžer	đep	džep	džon	đon
đaba	džaba	đilit	džilit	(potplat)	

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Glas J			
htijeo/htjeo	htio	želila	željela
uspijeo/uspjeo	uspio	razumiti	razumjeti
voljeo	volio	nabroititi	nabrojiti
volila	voljela	življeti	živjeti
doživiti	doživjeti	vidjeo	vidio
Hemingwayja	Hemingwaya	Camusa	Camusja
Boccacija	Boccaccia	Bovarya	Bovaryja

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Jednačenje glasova po zvučnosti			
odkupiti	otkupiti	predhoditi	prethoditi
vojvodkinja	vojvotkinja	poljubci	poljupci
bezperspektivan	besperspektivan	kadkad	katkad
predhodni	prethodni	podpuno	potpuno
drugčije	drukčije	odpočeti	otpočeti
od kad	otkad	podkrovlje	potkrovlje
Zagrebčani	Zagrepčani	predpostaviti	pretpostaviti
potstanar	podstanar	bezprijekoran	besprijekoran
odkopati	otkopati	izpočetka	ispočetka
		odkud	otkud

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Jednačenje glasova po mjestu tvorbe			
izčitati izčeznuti bežćutan	iščitati iščeznuti beščćutan	izćupati obežćastiti išćitati	iščćupati obeščćastiti išććitati

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Ispadanje glasova			
bezmrtan bezsrman	bemrtan besrman	od tad bezstidnica	otad bestidnica

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Palatalizacija			
djevojkin Anicin majkin travaricin	djevojćin Anićin majćin travarićin	Ivicin Pericin učiteljicin autoricin	Ivićin Perićin učiteljićin autorićin

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Sibilarizacija			
zbirki	zbirci	knjigi	knjizi

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Jotacija			
ispunit	ispunjen	izradit	izrađen

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Nepostojano a			
Juraja	Jurja	novaca	novca

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Vokalizacija			
vesel	veseo	nagal	nagao

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Alternacija ije/je/e			
cvjet pripovijedać rijećnik promjeniti svijetovni svijetski	cvijet pripovijedać rijećnik promijeniti svjetovni svjetski	cvijetovi lijepota trijećniji pripovijetka vjenac primjeniti	cvjetovi ljepota trećniji pripovijetka vijenac primijeniti

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Veliko i malo početno slovo			
hrvatsko zagorje Hrvatsko Zagorje hrvatsko Zagorje petrarcin prvi svjetski rat drugi svjetski rat dubrovčanin biblija Bog Pan agovanje, noćnik (...) arap Hrvatska Moderna Barok Petrarkisti Kafkijanski Hrv. Nar. Preporod Školska Zadaća Laura De Noves	Hrvatsko zagorje Hrvatsko zagorje Hrvatsko zagorje Petrarcin Prvi svjetski rat Drugi svjetski rat Dubrovčanin Biblija bog Pan Agovanje, Noćnik(...) Arapin hrvatska moderna barok petrarkisti kafkijanski hrv. nar. preporod školska zadaća Laura de Noves	židov ciganin slavonija slavonac dalmacija badnjak Sjedinjene Američke države poljakinja božji Avangarda Slavonski Vojvotkinja Personifikacija kafkin Elizabetinski Ruski Veljača	Židov Ciganin Slavonija Slavonac Dalmacija Badnjak Sjedinjene Američke Države Poljakinja Božji avangarda slavonski vojvotkinja personifikacija Kafkin elizabetinski ruski veljača

pogrešno	točno
Zarez	
Osijek 5. 5. 2020. Đuro uči za ispit! Međutim Đuro nije učio. Đuro međutim nije učio. Antigona unatoč zabrani pokopa brata. Ubio je Laja tj. svog oca. Tena je oboljela od boginja što me je iznenadilo. Udovica čita a August je promatra. Lovro se htio oženiti ali nije imao sreće. Euklion je imao puno novca no živio je kao siromah. Kada je Dora susrela Pavla odmah se zaljubila. Čitajući pjesmu uočila sam razne motive. Otac Goriot nekadašnji tvorničar tjestenine imao je dvije kćeri.	Osijek, 5. 5. 2020. Đuro, uči za ispit! Međutim, Đuro nije učio. Đuro, međutim, nije učio. Antigona, untaoč zabrani, pokopa brata. Ubio je Laja, tj. svog oca. Tena je oboljela od boginja, što me iznenadilo. Udovica čita, a August je promatra. Lovro se htio oženiti, ali nije imao sreće. Euklion je imao puno novca, no živio je kao siromah. Kada je Dora susrela Pavla, odmah se zaljubila. Čitajući pjesmu, uočila sam razne motive. Otac Goriot, nekadašnji tvorničar tjestenine, imao je dvije kćeri.

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Crtica			
mladost-ludost istok-zapad od 1830.-1870.	mladost – ludost istok – zapad 1830. – 1870.	danas-sutra rečeno učinjeno od 1830.-1870.	danas – sutra rečeno – učinjeno od 1830. do 1870.

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Spojnica			
kad tad Jean Paul Sartre remek djelo njegovo-m remek- djelo	kad-tad Jean-Paul Sartre remek-djelo nje-go-vom remek- -djelo	književno-povijesno pred-renesansa stva-rna Ant-igona Dante-a dan – dva	književnopovijesno predrenesansa stvar-na An-ti-go-na Dantea dan-dva

pogrešno	točno
Navodnici	
<p>„Stigao sam“, rekao je Lovro. „Jesi li stigao?“ upitala je majka. „Nesretan sam!“ povikao je Lovro. Edip kaže: „Pred njima govori.“ (točka ispod navodnika) Lovro je rekao: „Stigao sam.“ Majka je upitala: „Jesi li stigao?“ Lovro je povikao: „Nesretan sam!“</p>	<p>„Stigao sam“, rekao je Lovro. „Jesi li stigao?“ upitala je majka. „Nesretan sam!“ povikao je Lovro. Edip kaže: „Pred njima govori.“ Lovro je rekao: „Stigao sam.“ Majka je upitala: „Jesi li stigao?“ Lovro je povikao: „Nesretan sam!“</p>

2. MORFOLOGIJA

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Imenice			
prokurista ne djelo lihvarica ne rad čitač/čitalac	prokurist nedjelo lihvarica nerad čitatelj	ne završavanje svakodnevnica ispreplićanje pansionisti	nezavršavanje svakodnevnica ispreplitanje članovi pansiona

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Pridjevi			
ne zapamćen ne moralan ne kažnjen tako zvani samo zatajan nedostižljiv	nezapamćen nemoralan nekažnjen takozvani samozatajan nedostižan	sve prisutan staro grčka dobro dušan sumljiv Shakespeareov Baudelairov	sveprisutan starogrčka dobrodušan sumnjiv Shakespeareov Baudelaireov

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Zamjenice			
za nikoga za ništa neko svako niko u nijednom ko s nikim	ni za koga ni za što netko svatko nitko ni u jednom tko ni s kim	za nikakav u nikojem o nikome u nikakve pred ničim predamnom samnom sa tobom	ni za kakav ni u kojem ni o kome ni u kakve ni pred čim preda mnom sa mnom s tobom

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Glagoli			
vršiti teror izvršiti samoubojstvo doživjet pjevati ću ću pjevat pro nalaziti ja bi oni bih mi bi smo/mi bi želi da uspije donešen oženit krenit ne dostajati	terorizirati ubiti se doživjeti pjevat ću ću pjevati pronalaziti ja bih oni bi mi bismo želi uspjeti donesen oženiti krenuti nedostajati	izvršiti utjecaj sumljati ispreplićati bježajući trpiti suprostaviti neznam neželim skoncentrirati se udata prebacit vi bi dovežen oni bih	utjecati sumnjati ispreplitati bježeći trpjeti suprotstaviti ne znam ne želim koncentrirati se udana prebaciti vi biste dovežen oni bi

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Brojevi			
par puta oba dvije	nekoliko puta obadvije	obe devetnajst/devetnajest	obje devetnaest

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Prilozi			
na posljetku od malena od jednom od tada iz nutra sutra dan	naposljetku odmalena odjednom otad iznutra sutra dan	dan danas pre kasno od prije iz daleka u buduće za uvijek	dandanas prekasno otprije izdaleka ubuduće zauvijek

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Prijedlozi			
putovati s vlakom u sred kod Laure s ženama	putovati vlakom usred Lauri sa ženama	s sestrom s Šimom sa Albertom sa društvom	sa sestrom sa Šimom s Albertom s društvom

pogrešno	točno
Veznici	
Đuro nije položio ispit budući nije učio. Lucija se borila protiv očevog autoriteta, no međutim nije uspjela. Čak štoviše Antigona je pokopala brata.	Budući da nije učio, Đuro nije položio ispit. Lucija se borila protiv očevog autoriteta, no/međutim nije uspjela. Čak/štoviše, Antigona je pokopala brata.

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Čestice			
Da li je to dobro? Dal čuješ?	Je li to dobro? Čuješ li?	Dali je to istina? Jel to istina?	Je li to istina? Je li to istina?

3. SINTAKSA

pogrešno	točno
Posvojni genitiv/posvojni pridjev	
pjesma Šimića/pjesma od Šimića kuća od Tene život Holden Caulfielda Valpurga je zavisila o suprugu. Lovro se je ubio. Po meni roman je zanimljiv. Leone je ubio barunicu sa škarama. Otac je Gregora pogodio s jabukom. Juraj je podučavan od strane oca.	Šimićeva pjesma Tenina kuća život Holdena Caulfielda Valpurga je zavisila od supruga. Lovro se ubio. Mislim da je roman zanimljiv. Leone je ubio barunicu škarama. Otac je Gregora pogodio jabukom. Otac je podučavao Jurja.

4. LEKSIK

pogrešno	točno	pogrešno	točno
Glagoli			
aktuelan generalno totalno cura skužiti definitivno arsenik anormalan učestvovati desiti se gostiona realno obezbijediti pijanista kupatilo ekspresionistični dozvoliti	aktualan općenito potpuno djevojka shvatiti konačno arsen nenormalan sudjelovati dogoditi se gostionica stvarno osigurati pijanist kupaonica ekspresionistički dopustiti	bolja polovica orginalnost faks fatalna greška bazirati se ženska pofaliti brutalno super fenomenalno relevantan horor posjeta psihološki problemi često puta puknuti slastičarna	supruga originalnost fakultet sudbonosna greška temeljiti se žena nedostajati grubo izvrsno izuzetno važan strahota posjet psihički problemi često slomiti se slastičarnica

Zaključak

U pogreškama navedenima u tablicama najčešće je prekršena pravopisna, a zatim fonološka i leksička norma. Ponekad je prekršena morfološka, potom sintaktička i tvorbena norma. Analiza predočenih pogrešaka govori o niskoj razini pismenosti učenika, posebno u prvom razredu gimnazije.

Ovladavanje osnovnim pravilima jezične pismenosti zahtjev je koji se stavlja pred svakog učenika gimnazije. Nadam se da će ovaj pregledni rad, koji je proizašao iz školske prakse, „doprinijeti njegovanju hrvatskoga standardnog jezika“ i „podizanju jezične kulture“ učenika Gimnazije „Matija Mesić“ u Slavonskom Brodu (Blagus, Hudeček, Jozić, Matas Ivanković i Mihaljević, 2017, str. 6).

Hrvatski jezik treba istinski voljeti. Hrvatski standardni jezik treba stvarno postojano učiti. Jezične priručnike treba zbilja redovito čitati. Osobnu jezičnu kulturu treba zaista svakodnevno podizati!

Literatura

Blagus, G., Hudeček, L., Jozić, Ž., Matas Ivanković, I. i Mihaljević, M. (2017). Hrvatski za svaki dan: Pravopisni i jezični savjetnik. Zagreb: Vjesnik d.d.

Frančić, A., Hudeček, L. i Mihaljević, M. (2005). Normativnost. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

Abstract

This paper displays common language errors found in Croatian language school essays. Language errors are displayed in the form of tables. Beside each language error the correct answer is also offered.

Standard Croatian language is normative, i.e. there are norms prescribed when speaking and writing in Standard Croatian language. In the essays, the spelling norm is most commonly transgressed, followed by phonological and lexical norms. There are cases when a morphological, syntactical and formative norms are transgressed. Mastering the fundamental norms of the Standard Croatian language is required from every preparatory high school student. The outcome of this showcase paper, which arose from school proceedings, should “contribute to the nurturing of Standard Croatian language” and “the advancement of language culture” among students of “Matija Mesić” preparatory high school in Slavonski Brod (Blagus, Hudaček, Jozić, Matas Ivanković and Mihaljević, 2017, pg. 6).

Keywords: *Standard Croatian language, Standard Croatian language norms, Croatian language, school essays, language errors.*